

ЕШЕРИХІОЗИ: ЗАХВОРЮВАНІСТЬ, ШЛЯХИ ПЕРЕДАВАННЯ

Гуріна С. В., Гелих В. В.

Науковий керівник – Малиш Н. Г.

Сумський державний університет, кафедра інфекційних хвороб з епідеміологією

Актуальність теми. Ешерихіози – група гострих інфекційних захворювань, які викликаються діареєгенними ешерихіями і перебігають у формі гострого гастроентериту або гастроентероколіту різного ступеня тяжкості. Вони широко поширені у всьому світі. За даними ВООЗ, займають перше місце серед діарейних захворювань у новонароджених і дітей раннього віку у країнах, що розвиваються.

Мета роботи. Встановити рівень захворюваності на ешерихіози у Сумській області, визначити домінуючі шляхи передавання.

Результати. За результатами проведеного ретроспективного епідеміологічного аналізу на сучасному етапі ешерихіози відносяться до порівняно малопоширених інфекційних захворювань. Однак, у регіоні спостерігається помірна тенденція середнього темпу приросту інцидентності ($T_{пр.}^{сер.} = + 2,2 \%$). Показники захворюваності на ешерихіоз у 2003–2012 рр. коливалися у межах від 1,7 до 5,4 на 100 тис. нас. У 2013 р. рівень інцидентності склав 5,4 на 100 тис. нас.

Загальновідомо, що в залежності від характеру взаємодії з ентероцитами, наявності певних факторів вірулентності, серологічної належності і особливостей клінічних проявів всі патогенні *E.coli* класифікують на 4 категорії: ентеропатогенні (*EPEC*), ентероінвазивні (*EIEC*), ентеротоксигенні (*ETEC*), ентерогеморагічні (*EHEC*). Відповідно розрізняють такі ж ешерихіози.

На Сумщині ентероінвазивні ешерихіози, які характеризуються ураження товстого кишечника, домінували (питома вага – 37,9 %). У групу виділених *EIEC* входили *E. coli* O25; O124; O143; O144; O151. Найчастіше цю недугу реєстрували у дітей дошкільного віку.

Відомо, що ешерихіози, які обумовлені *ETEC*, переважно розповсюджені у тропічних і субтропічних країнах. У Сумській області представники цієї групи (*E. coli* O1; O75; O85; O114; O148) спричиняли 34,3 % усіх ешерихіозів. Переважно хворіли діти старшого дошкільного, шкільного віку і дорослі.

Ешерихіози, які викликаються *EPEC*, як і *ETEC*, характеризуються ураженням тонкого кишечника. Питома вага *E. coli* O18; O26; O33; O44; O55; O86; O119; O127; O128 і O142. У структурі даної патології в регіоні складала 23,0 %. Найчастіше реєстрували цю недугу у дітей раннього віку.

Частка ентерогеморагічних ешерихіозів (*E. coli* O111; O126) становила 4,8 %.

Враховуючи, що для ентероінвазивних та ентерогеморагічних ешерихіозів провідним є харчовий шлях передавання, для ентеротоксигенних – водний, а для ентеропатогенних – побутовий, можна зробити висновок, що домінуючим шляхом передавання ешерихіозів у Сумській області є харчовий, який реалізується під час вживання продуктів харчування контамінованих *EIEC* і *EHEC*. Энтерогеморагічні ешерихіози найчастіше пов'язані зі вживанням продуктів тваринного походження, які готуються з фаршу чи м'яса великої рогатої худоби (гамбургери, біфштекси, сандвічі) та які не пройшли достатню термічну обробку. У тканини цих тварин мікроорганізми потрапили ще до моменту їх забою. Фактором ризику ентероінвазивних ешерихіозів є тривале зберігання приготованої їжі перед її споживанням. *EIEC* характеризуються низькою вірулентністю, а тому, інфікуюча доза досягається тільки після їх попереднього розмноження у харчових продуктах.

Водний шлях передавання є головним для ентеротоксигенних ешерихіозів. Факт того, що кожний третій випадок ешерихіозів, спричинений *ETEC*, опосередковано свідчить про недотримання правил очищення і дезінфекції води на водозабірних спорудах, випадки підсмоктування інфікованих стоків з поверхні ґрунту, про скидання господарсько-фекальних вод у відкриті водоймища тощо.

Висновки. Таким чином, у сучасних умовах основою профілактики ешерихіозів у Сумській області повинні стати санітарно-гігієнічні заходи.